

PROJE İHALELERİNDE KAMU İHALE MEVZUATININ UYGULANMASI ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR DENEME

Göksel MERİÇ*

Özet:

Kamu hukukuna tabi olan, kamunun denetimi altında bulunan ya da kamu kaynağını kullanan kurum ve kuruluşların yaptığı ihalelerde uygulanacak usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 1 Ocak 2004 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır. Bu Kanun hükümlerine göre kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihaleler; danışmanlık hizmet alımları, hizmet alımları, mal alımları ve yapım ihaleleri olmak üzere dört bölüme ayrılmış ve ikincil mevzuat da bu doğrultuda yayımlanmıştır.

Bilindiği gibi bir imalatın gerçekleştirilmesindeki ilk ve en önemli aşama o imalatın projesinin hazırlanmasıdır. Projesi iyi hazırlanmış imalat, ihtiyaçlara tam anlamıyla cevap verebilecek, ekonomik ve kaliteli olacaktır. Bu amaçla, özellikle yatırımcı kamu kurum ve kuruluşları proje ihaleleri yapmaktadır. Bu ihalelerin yapılmasında ve projelerin yapım aşamasında, mevzuattan kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır. Bu çalışmada; proje ihalelerinde ve ihale sonrası projelerin yapım aşamasında, kamu ihale mevzuatından kaynaklanan sorunlar belirlenmiş, bunların nedenleri araştırılmış ve çözümler önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu ihale mevzuatı, proje ihaleleri.

A CRITICAL ESSAY ON IMPLEMENTING OF THE PUBLIC PROCUREMENT LAW IN PROJECT TENDERS

Abstract:

The Public Procurement Law no 4734 entered into force as of January 1st 2004 with purpose of establishing the principles and procedures to be applied in procurements held by all public entities and institutions governed by public law or under public control or using public funds. In accordance with the provisions of this law, the procurements held by public entities and institutions divided into quarters as procurements of advisory service, procurements of service, procurements of good and procurements of construction so the secondary legislation has been published in this way.

* Çevre Yüksek Mühendisi, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Etüd Plan ve Yol Dairesi Başkanlığı, gokselsemic@yahoo.com

As it is known, the first and most important stage in performance of a production is preparation of its project. A well planned production will properly meet requirements and be economic and in a high quality. For this purpose, especially, investor public entities and institutions hold the project tenders. In process of such tenders being held and implementing stage of the project there are many problems encountered through the legislation. In this study, the problems encountered through public procurement legislation in project tenders and implementing stage of the project following the tender and reasons were clarified and miscellaneous solutions has been proposed.

Keywords : Public procurement legislation, project tenders

GİRİŞ

Dünya Bankası tarafından yazılan bir raporun kaynaklık ettiği 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun üzerinde, yaklaşık 1998 yılından itibaren taslak olarak çalışılmaktadır. Söz konusu mevzuat, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununda bulunan aksaklıkların giderilmesi, uluslararası mevzuata uyumun ve kamu ihalelerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinin temin edilmesi amacıyla 22.01.2002 tarih ve 24648 sayılı Resmî Gazetede, 01.01.2003 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere yayımlanmış; ancak 12.06.2002 tarih ve 4761 sayılı Kanunla bazı maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Daha sonra 15.08.2003 tarih ve 25200 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 30.07.2003 tarih ve 4964 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda birçok değişiklik yapılmış ve Kanun 15.08.2003 tarihinde son halini almıştır (Çelikaş, 2003: 103).

Kamu İhale Mevzuatının hazırlanmasındaki temel neden olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunundaki eksiklikler şunlardır (Deveci, 2001: 24-25):

- a) Kamuda çok sayıda iş aynı anda başlatılmış, bu işler bütçe olanaklarını aşmış ve finansal yetersizlik ortaya çıkmıştır.
- b) Gerçekleşen ihalelerin hemen hemen tamamı planlanan sürelerinden geç bitmektedir.
- c) Yapım müteahhitlerinin bağlandığı sicil ve karne sistemi geçerliliğini yitirmiştir.
- d) Teknik şartnameler anlaşılabilir ve düşük niteliktedir. Ayrıca benzer işlerde çok fazla değişiklik göstermektedir.
- e) İhale ve yeterlik dokümanlarının hazırlanması zordur.
- f) İhale yöntemleri keyfi uygulamalara imkan vermektedir.
- g) İş miktarları artışa izin vermektedir.

Görüldüğü gibi Kamu İhale Mevzuatının hazırlanmasındaki temel neden uzun yıllar kamunun zarara uğramasına neden olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun

ortaya çıkardığı aksaklıklardır. Bu doğrultuda Kamu İhale Mevzuatı hazırlanırken en fazla finansmana ihtiyaç duyan ve dolayısıyla da en fazla zarara neden olan yapım işleri dikkate alınmış, bunun yanı sıra mal, hizmet ve danışmanlık hizmet alımları da düşünülmüştür.

Bir işin başarıyla yapılabilmesi için öncelikle o işle ilgili planlamanın doğru ve zamanında yapılması gerekir. Plansız olarak yapılan işler, yapan unsurları zarara uğratabilmektedir. Projesiz ya da projesi iyi yapılmamış olarak yapılan ihaleler de kamuyu zarara uğratacaktır. Kamu İhale Kanununun temel ilkeleri arasında ihtiyaçların uygun şartlarda ve zamanında karşılanması ilkesi vardır(Hamurcu, 2003: 3). Bu iki husus ve Kamu İhale Kanununun hazırlanmasındaki temel amaç göz önüne alındığında, projenin ne denli önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Kamu İhale Kanunu ve bağlı mevzuatı hazırlanırken proje ihalelerine yeteri kadar önem verilmemiştir. Bu nedenle yapılacak tüm imalatların ve özellikle yapım işlerinin temelini oluşturan proje ihalelerinde büyük sorunlar yaşanmaktadır.

D) KAMU İHALE MEVZUATI VE PROJE

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu 4. Maddesinde danışmanlık, mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, imar uygulama, her ölçekteki imar planları hizmet tanımı içerisine alınmıştır. Bununla birlikte alt yapı, boru iletim hattı, enerji nakil hattı, baraj, taşkın koruma ve dekupaj gibi her türlü inşaat işleri ve çevre düzenlemesi yapım tanımı içindedir. Dolayısıyla proje ihalelerinin tamamı hizmet işleri ihaleleri kapsamına girmekte ve hizmet işleri ihaleleri için ortaya çıkarılan mevzuat çerçevesinde değerlendirilmektedir. Aynı maddeye göre projeler, ön proje, kesin proje ve uygulama projesi olarak üçe ayrılmıştır. Bu sınıflama içerisinde ön proje tamamen bir fizibilite çalışması gibi düşünülmekle beraber, kesin proje “Belli bir yapının onaylanmış ön projesine göre; mümkün olan zemin ve arazi çalışmaları yapılmış olan, yapı elemanlarının ölçülendirilip boyutlandırıldığı, inşaat sistem ve gereçleri ile teknik özelliklerinin belirlendiği projeyi”, uygulama projesi ise “Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre; yapının her türlü ayrıntısının belirlendiği projeyi” ifade etmektedir. Bir inşaatın yapılabilmesi için -kesin proje tanımında belirtildiği gibi- o inşaatın her türlü sistem detayına ve teknik özelliklerine ihtiyaç duyulacağından ve bu ihtiyaç içine inşaatla ilgili -uygulama projesi tanımında belirtildiği gibi- her türlü ayrıntının girmesi gerekeceğinden, kesin proje ile uygulama projesi arasında bir farklılık olmaması ve böyle ayrı iki tanımın yapılmaması gerekir.

Proje tanımındaki bu sınıflandırma 4734 sayılı Kanunun 62. Maddesinde belirginleştirilmeye çalışılmıştır. Bu maddenin (c) fıkrasına göre yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamayacağı ve bunların ihalelerinin anahtar teslim götürü bedel teklif almak suretiyle yapılmasının zorunlu

olduğu, işin yapılması sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi halinde ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan yapım işlerinde, bina işleri hariç, kesin proje ile ihaleye çıkılabileceği ve bunların ise birim fiyat teklif almak suretiyle ihale yapılabileceği ifade edilmektedir. Buradan da kesin proje ve uygulama projesi arasındaki ayrımın, projelerin içeriklerinden çok ihale şekillerindeki ayrımdan kaynaklandığı görülmektedir. Bununla birlikte projelerin hazırlanması sırasında yapılan iyi bir arazi ve zemin çalışması, yapım esnasında bu nedenle ortaya çıkabilecek problemleri önleyebilecektir. Bu şekilde hazırlanan projelerle yapım ihalesine çıkılması ile sonucu birim fiyat teklif almak suretiyle ihaleye çıkılmasına gerek kalmayacaktır. Tüm bunların yanı sıra bazı proje işleri için, projesi yapılan işin üst yapı mı yoksa alt yapı mı olduğu kesinlik kazanamamaktadır. Örneğin entegre bir içme suyu projesi (su alma yapısı, isale hattı, arıtma tesisi, terfi merkezi, depo, şebeke) ihale edildiğinde, ki böyle bir projede toprak altı veya üstü olarak su yapılarının yanı sıra lojman, bekçi kulübesi vb. yapılar da mevcuttur, projenin alt yapı projesi olarak mı ya da üst yapı projesi olarak mı değerlendirileceği, dolayısıyla kesin proje olarak mı yoksa uygulama projesi olarak mı hazırlanacağı kesin olarak belirlenememektedir.

4734 sayılı Kanununun 4. Maddesi ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu 6. Maddesi (b) fıkrası birlikte düşünüldüğünde, proje hizmet alım sözleşmelerinin götürü bedel üzerinden yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Götürü bedel sözleşmelerde herhangi bir fiyat artışına müsaade edilmemektedir. Proje yapımı gibi sürekli dinamik halde bulunan, artabilen ve azalabilen hacme sahip işlerin yapılması sırasında, projenin daha sağlıklı hazırlanması, inşaat sırasında çıkabilecek muhtemel sorunların proje yapımında önceden belirlenerek çözümlenmesi gibi proje yapımının temel prensipleri sebebiyle, iş karşılığı olarak belirlenen ücretin esnek bir yapıda olması gerekmektedir.

Bu durum iş programının proje ihalelerinde uygulanması konusunda da karşımıza çıkmaktadır. Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin 28. Maddesine göre yüklenici, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce bir iş programı hazırlayarak idarenin onayına sunmakla yükümlüdür. Bu program onaylandıktan sonra sözleşmenin iki tarafının da buna uyması zorunludur. Yukarıda bahsedilen ve projenin amacını oluşturan gerekçeler nedeniyle, projede optimum çözümü bulmak amacıyla projenin bir iş programı çerçevesinde yürütülmesini ve dolayısıyla belirli bir sürede tamamlanmasını beklemek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Kaldı ki etaplardan oluşan proje hazırlama işinde hangi etapta ne kadar süre çalışılacağı, idare tarafından projenin yükleniciye -yanlış ve eksiklerin giderilmesi amacıyla- kaç defa iade edileceğinin, proje hazırlanması sırasında çıkabilecek problemlerin önceden kestirilmesinin ve tüm bu hususların iş programında gösterilmesinin olanağı bulunmamaktadır. Aynı Şartnamenin 35. Maddesinde yüklenicinin bir kusuru olmaksızın ortaya çıkabilecek gecikmelerde veya mücbir hallerde süre uzatımının verilebileceği, aksi halde bir süre uzatımının verilemeyeceği ifade edilmektedir. Proje

hazırlanması sırasında bir sonraki etapta ortaya çıkabilen bir durum nedeniyle daha önceki etaplarda değişikliklerin yapılması projenin doğal süreci içerisinde bulunmaktadır. Bunun sorumlusu olarak ne yüklenicinin ne de idarenin gösterilemeyeceği durumlarda -örneğin enerji müsaade yazılarının gecikmesi- süre uzatımı gerektirdiği takdirde uygulanacak yöntemle, ilgili açık hükümler bulunmamaktadır.

Bunların yanı sıra projenin Teknik Şartnamelerine uygun hazırlanmaması ve idareye o şekilde gelmesi yüklenicinin kusuru ise; projenin düzeltilmesi amacıyla yükleniciye iade edilmesi cezaî bir durumun ortaya çıkmasına yol açmalıdır. Ancak bu durumun sözleşme süresi içerisinde ortaya çıkmasında cezaların nasıl uygulanacağı, iş programında nasıl gösterileceği açık olmamakla birlikte, idarenin projeyi her iade ettiğinde yeni iş programı hazırlanması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Yeni iş programı hazırlanarak onaylansa bile süre uzatımı verilemeyeceği için proje etaplarının geri kalan kısımları için daha az süre kalmakta ve bu durum projenin sağlıklı devam etmesini engellemektedir. Ayrıca Teknik Şartnameler ne kadar detaylı hazırlanırsa hazırlansın, sürekli gelişen teknoloji nedeniyle bunlar yetersiz kalabilmektedir. Bununla birlikte projenin hazırlanması sırasında, daha iyi çözümler elde etmek adına yeni teknolojiler geliştirilebilmektedir. Bu teknolojilerin Teknik Şartnamede yer almaması nedeni ile reddedilmesi mümkün olmamalıdır. Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 20. ve 24. Maddelerinde alınacak hizmetin teknik şartlarını ve ayrıntılarını gösteren bir Teknik Şartnamenin olması hükme bağlanmıştır. Ancak özellikle proje ihalelerinde konu ve kapsam olarak birbirinden farklı birçok Teknik Şartname olabilmektedir.

Proje ihalelerinde, ihalenin usulü de proje kalitesini etkileyen unsurlardan birisidir. 4734 sayılı Kanununun 18. Maddesinde uygulanacak ihale usulleri olarak açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve pazarlık usulü belirlenmiştir. Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği 4. Maddede aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal, hizmet alımları ile yapım ihalelerinin bir arada yapılamayacağı hükme bağlanmıştır; ancak bu bağın neler olduğu açıklanmamıştır. Aynı Yönetmeliğin 16. Maddesinde ise açık ihale usulüne öncelik verileceği, ancak hizmetin türü, niteliği, uzmanlığı veya ileri teknoloji gerektirmesi vb. kriterler göz önüne alınarak belli istekliler arasında ihale usulü veya pazarlık usulü ile de ihale yapılabileceği belirtilmektedir. Açık ihale usulü ile yapılan ihalelerde, rekabet ortamı ve proje işinin önemsiz bir iş olarak görülmesi nedenleriyle çok düşük fiyatlar teklif edilmektedir. Bu durum da araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin bilimsel ortamlarda hazırlanması gereken titiz bir çalışma olan proje hazırlama işinin kalitesini düşürmektedir. Diğer yandan ihalenin, belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılması sonucunda, bir süre sonra belirli işlerin teknik olarak kuvvetli firmaların tekeline girmesi riskini ortaya çıkarmaktadır ve bu durum rekabet ortamını zedelemektedir.

Diğer ihale usulleri ile proje ihaleleri yapılması nedeniyle pazarlık usulü ile proje ihaleleri yapılmamaktadır.

Tüm ihale usullerinde, ihaleye girecek isteklilerin teknik yeterlik şartlarını belirlemek özel bir önem taşımaktadır. Bu yeterliğin belirlenmesi için iş deneyim belgeleri istenmektedir. Bu belgeler 4734 sayılı Kanununun 10. Maddesi (b) fıkrası (2) nolu bendinde ihale konusu iş veya benzer işlerde; hizmet alımları için son beş yıl içerisinde o işe ait sözleşme bedelinin en az %70'i oranında gerçekleştirdiği veya %50'si oranında denetlediği ya da yönettiği İdarece kusursuz kabul edilen deneyimini gösteren belgeler olarak tanımlanmıştır. Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 3. Maddesinde ise iş deneyim belgesi; iş bitirme, iş durum, iş denetleme ve iş yönetme belgeleri olarak belirlenmiştir ve bu belgeler standart formlarda düzenlenmiştir. Ayrıca aynı Yönetmeliğin 42. Maddesinde iş deneyim belgesinin standart formlarda düzenlenen bu dört belge olduğunun altı çizilmiştir. Bu belgelerin, Kanun yürürlüğe girdikten sonra kısa bir süre içerisinde temin edilmesinde ve ihale komisyonlarına sunulmasında güçlükler yaşanmaktadır. Ayrıca, atık su arıtma projeleri gibi, yapımında belirli bir uzmanlık gerektiren projelerin ihalelerinde ihtiyaç duyulan son beş yıl içinde alınmış bu belgelere, çok sayıda firma veya uzmanın sahip olmasını beklemek doğru bir yaklaşım olmamalıdır. Bu durum da rekabet ortamına zarar vermektedir.

Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin 44. Maddesinde hizmetin nasıl kabul edileceği ile ilgili hükümler yer almaktadır. Bu maddede kontrol teşkilatının kontrol ettiği ve kabul edilme aşamasına geldiğini bildirdiği hizmet için en az üç kişiden oluşan bir komisyon kurularak kabul aşamasına geçileceği bildirilmektedir. Bu konu Hizmet Alımları Muayene Ve Kabul Yönetmeliğinde açıklanmıştır. Bu Yönetmeliğe göre kurulan kabul komisyonunun en fazla on gün içerisinde yapılan tüm hizmeti her türlü ayrıntısına kadar inceleyeceği, uygun olup olmadığını belirleyeceği ve uygunsa kabul edeceği hüküm altına alınmıştır. Proje yapımı bir çok uzmanlık alanını içeren ve değişik disiplinlerin bir arada çalıştığı ve uzun bir süreç alan faaliyettir. Böyle meşakkatli bir çalışmanın kurulan komisyonca on gün içerisinde her açıdan incelemesi ve kabul etmesi mümkün görülmemektedir.

SONUÇLAR

Temel ilkeleri arasında; ihtiyaçların uygun zamanda ve uygun şartlarda karşılanması, rekabet ortamının artırılması, keyfi uygulamaların sona ermesi ve devlet kaynaklarının doğru kullanılması bulunan Kamu İhale Mevzuatı, tüm imalatların yapılmasında temel olan projelerin ihale edilmesinde ve ihale sonrası yapım aşamasında büyük aksaklıklar içermektedir. Bu aksaklıkların giderilmesi amacıyla;

a) Proje ihaleleri hizmet tanımı içerisinde çıkarılmalı ve ayrıca bir tanıma sahip olmalıdır.

b) Projelerde, ön proje veya taslak proje ve proje olarak iki ayrı sınıflandırma yapılmalı, tüm imalât işleri için her türlü ayrıntıyı içeren projeler hazırlanmalı, imalât aşamasında projelerde belirtilen esasların dışına çıkılmama hükmü uygulanmaya devam edilmelidir.

c) Tüm proje ihaleleri götürü bedel teklif almak suretiyle yapılmalıdır. Bu işlerin yapımında çıkabilecek muhtemel problemlere karşı sözleşme bedelinin belirli bir değerde artmasına müsaade edilmeli ya da projenin yapımı sırasında ortaya çıkabilecek problemlerin çözümünde yükleniciye ayrıca ödeme yapılabilirdir.

d) Proje ihalelerinde hazırlanan iş programı daha esnek şartlara sahip olmalı, projenin gidişine göre sözleşme süresinde idarece değişiklik yapılabilirdir. Ayrıca yüklenicinin kusuru nedeniyle projenin iade edilmesinde yükleniciye ceza kesilmeli, kesilen ceza süresi iş programı dışında değerlendirilmelidir. Projenin yüklenici tarafından hazırlanmasından sonra düzeltilmesi için geçen tüm süre, ceza içerisine alınmalıdır.

e) Yapılan proje ile ilgili birden fazla teknik şartname hazırlanabilirdir. Teknik şartnamelerde bulunmayan ancak daha uygun ve yeni teknolojiler içeren çözümler, idarenin onayıyla kabul edilebilirdir.

f) Proje ihalelerinde, idare tarafından belirlenen ve gizli tutulan yaklaşık maliyetin belirli bir oranı altında bulunan teklifler, proje kalitesinin düşürülmemesi amacıyla değerlendirme dışı bırakılmalıdır.

g) İş deneyim belgelerinin idarelere sunulması, bir geçiş dönemi ile düzenlenmelidir. Bu dönemde mevzuatta tanımlanan dört belgenin yanı sıra proje kapakları, kurum ve kuruluşlardan alınan resmî yazılar, taahhütnameler, referans mektupları vb. belgeler de idarelere sunulabilirdir. Proje ihaleleri için iş deneyim belgelerinin süresi beş yıldan on yıla çıkarılmalıdır.

h) Proje ihalelerinde projenin kabul edilmesi için bir komisyon teşkil edilmemeli, idare tarafından tasdik edilen proje kabul edilmiş sayılmalıdır.

Tüm bu hususlar çerçevesinde proje ihaleleri Kamu İhale Mevzuatında ayrı bir ihale konusu olarak kabul edilmeli, hizmet alımı, danışmanlık hizmet alımı, mal alımı ve yapım ihalelerinden farklı olarak proje ihaleleri için ikincil mevzuat, bu konuda çalışma yapan kurum ve kuruluşların da görüşleri alınarak ivedilikle hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

ÇELİKTAŞ, İbrahim. (2003), "4964 Sayılı Kanunla 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununda Yapılan Değişikliklerin, İhale Usulleri ve Bunların Sözleşmeye Bağlanmaları Açısından Değerlendirilmesi", *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 50-51, ss. 103-120

DEVECİ, Hıfzı. (2001), "Devlet Yapım İhaleleri Düzeninde Yeni Bir Döneme Girerken", *Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi*, Yıl: 2, Sayı: 7-8, ss. 24-27.

HAMURCU, Kürşat. (2003), "Kamu İhale Kanunu ve Uygulaması", *Adalet Dergisi*, Sayı: 15, ss. 1-24

İNCELENEN MEVZUAT

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu

4761 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

4964 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

5020 sayılı Bankalar Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği

Hizmet Alımları Muayene ve Kabul Yönetmeliği

Hizmet İşleri Genel Şartnamesi

Hizmet Alımları Tip Sözleşmesi

Açık İhale Usulü İle İhale Edilen Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname

Belli İstekliler Arasında İhale Usulü İle İhale Edilen Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi

Belli İstekliler Arasında İhale Usulü İle İhale Edilen Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname

Pazarlık Usulü İle İhale Edilen Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname

Hizmet Alım İhaleleri Standart Formları